

MIT LEHET TENNI A SZAKÉRTŐI 'FÉLREÉRTTELMEZÉSEK' ELLEN?

A szakértőhöz egyes **kérdések feltevését** a felek is indítványozhatják.

- A kérdések jelentős mértékben orientálják a szakértőt!

A szakértővel közölni kell a bíróságnak mindazokat az adatokat, amelyekre feladata teljesítése végett szüksége van és **megismerheti a teljes peranyagot**.

A szakértő részvételi és kérdezési jogai:

- megtekintheti a periratokat;
- jelen lehet a tárgyaláson és más perbeli cselekményeken;
- kérdéseket intézhet a tanúhoz, a felekhez, más szakértőkhöz;
- bizonyítási indítványt tehet

A **szakértőnek** a szakvéleményben **elő kell adnia**:

- az általa értékelt adatokat és tényeket, melyekből véleménye ellenőrizhető;
- a vizsgálat tárgyára, a vizsgálati eljárásra és az eszközökre vonatkozó részletes adatokat;
- a vizsgálat módszerét;
- a **szakmai ténymegállapításokat**, a belőlük **levont következtetéseket**, utalva a **bizonyosságra vagy a valószínűség fokára**;
- a feltett kérdésekre adott válaszokat;
- értékelését az esetleg korábban lefolytatott vizsgálatról.

A bíróság a szakértőt rendszerint **személyes megjelenésre kötelezi** – ezt bármelyik fél is indítványozhatja!

A személyesen megjelent szakértőhöz – a szakvélemény előterjesztését követően – is kérdéseket intézhetnek a felek.

A kérdés jog tehát megilleti:

(i) a **szakértő kirendelésekor** és (ii) a **szakvélemény ismertetését követően is!**

Lényeges eljárási szabályt sért a bíróság, ha

- a feleknek a szakértőhöz intézett kérdéseit nem továbbítja;
- nem teszi lehetővé a feleknek észrevétel megtételét a szakvéleményre.

Ha a szakvélemény – ideértve a felek kérdéseire adott válaszokat – homályos, hiányos, **ellentmondásos**, ellentétben áll más bizonyított tényekkel, a **szakértő köteles** a bíróság felhívására a **szükséges felvilágosítást megadni**.

MIKOR KÉRJÜNK ÚJ SZAKÉRTŐT?

Ha a szakértői felvilágosítás sem oldja fel a szakvélemény hiányosságát, ellentmondásait, úgy a fél indítványozhatja **más szakértő** kirendelését. (Ha a szakértő kirendelése hivatalból történt, úgy új szakértőt is hivatalból rendel ki a bíróság).

Fő szabály szerint, ha a két szakértői vélemény ellentmond egymásnak, akkor kerülhet sor a vélemény felülvizsgálatára.

Egyes szakterületeken az igazságügy-miniszter a felülvizsgálatra szakértő testületet, hatóságot vagy szervet jelöl ki: ilyenkor – elvileg – más szakértő véleményének beszerzése helyett rögtön a vélemény felülvizsgálatát kell elrendelni.

- Pszichológiai szakkérdések esetén: az **Igazságügyi Pszichológiai Bizottság a felülvizsgálati szakértő**.

Új szakértő, ill. felülvizsgálat indítványozása esetén figyelemmel kell lenni a bizonyítás költségvonzataira: a bizonyítás költségeit a bizonyító fél előlegezi!

- Ez felülvizsgálat, új szakértő esetében az indítványozó felet jelenti.

MI A KÖVETKEZMÉNYE A SZAKVÉLEMÉNYEK KÖZÖTTI ELLENTÉTNEK?

Az eljáró bíróságot **tényállás-tisztázási kötelezettség** terheli. Ez azt is jelenti, hogy a szakkérdésekre is kiterjedő ügydöntő határozatnak a szakértő által vizsgált szakkérdések vonatkozásában is tisztázottnak, logikusnak és megalapozottnak kell lennie.

Ha különböző szakkérdések merülnek fel egy perben, úgy **több szakértőt is** ki lehet rendelni.

- Több szakértő kirendelése esetén a bíróságnak meg kell határoznia a (i) szakértők tevékenységét, (ii) annak sorrendjét, (iii) együttműködésük módját.
- A szakértő **szakközreműködőt** is igénybe vehet és a bíróság **további szakértők** bevonására is feljogosíthatja.
- Ha a vizsgálatban több szakértő működött közre, úgy a véleményben fel kell tüntetni, melyik szakértő milyen vizsgálatot végzett.
- Több szakértő, azonos véleményeket közösen is előterjeszthet: **együttes vélemény**. Több szakágba tartozó szakértő **egyesített véleményt** terjeszthet elő. A szakértő ugyanakkor jogosult az **eltérő vélemény** közlésére.

Eltérő szakterületeken működő szakértők esetlegesen ellentétes véleményét a bíróság – más bizonyítékokkal együtt – mérlegelheti.

Ha azonos szakterületen működő szakértők véleményei mondanak ellent egymásnak, úgy a **szakvélemény felülvizsgálatának** van helye!

Ha a felülvizsgálati vélemény ellentmondásoktól terhelt és azokat nem sikerült feloldani, úgy az ügydöntő határozat lehet megalapozatlan, s ez az **eljárás megismétléséhez vezethet!**

MI A KÜLÖNBSÉG A HÉTKÖZNAPI PSZICHOLÓGUSI ÉS AZ IGAZSÁGÜGYI PSZICHOLÓGIAI SZAKVÉLEMÉNY KÖZÖTT?

A perben szakértőt kirendelni **csak az igazságügyi szakértők** közül lehet. Kivételesen, igazságügyi szakértő hiányában, megfelelő szakértelemmel rendelkező eseti szakértőt is ki lehet rendelni. **Az eseti szakértőre** ilyenkor az igazságügyi szakértőre irányadó szabályokat kell alkalmazni.

A bíróság ugyanakkor szabadon mérlegelheti azt, hogy a fél által a szakértői bizonyítás keretein kívül (adott esetben a pert megelőzően) hozott szakvéleményt bizonyítékként értékeli.

Az így beszerzett szakvélemény készítőjét (a **'magánszakértőt'**) **'szakértő tanúként'** hallgatja meg a bíróság: idézését a fél indítványozhatja!

MILYEN FELTÉTELEKKEL LEHET VALAKI IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ?

Az igazságügyi szakértővé válás szabályait az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló **2005. évi XLVII. tv.** szabályozza elsősorban.

Igazságügyi szakértő az lehet, aki

- büntetlen előéletű;
- adott szakterületre meghatározott megfelelő képesítéssel és a képesítés megszerzésétől számított legalább ötéves szakirányú szakmai gyakorlattal rendelkezik;
- ha a tevékenység folytatása kamarai tevékenységhez kötött, úgy tagja a szakmai kamarának (pl. könyvvizsgálók, orvosok);
- kötelezettséget vállalt arra, hogy a kirendeléseknek eleget tesz;
- az előírt jogi vizsgát letette.

Az egyes szakterületre irányadó képesítési feltételeket – általában – szakminiszteri rendeletek határozzák meg.

A jogi vizsga szabályait egy igazságügy-miniszteri rendelet tartalmazza.

HIVATKOZHAT-E TITOKTARTÁSI KÖTELEZETTSÉGÉRE A 'MAGÁNSZAKÉRTŐ'?

A 'szakértő tanúként' meghallgatni indítványozott magánszakértő – más tanúhoz, szakértőhöz hasonlóan – egyes esetekben jogosult, ill. köteles megtagadni a tanúvallomást.

Aki hivatásánál fogva titoktartásra köteles, **nem tanúskodhat, ha a tanúvallomással titoktartási kötelességét sértené meg.**

Az **érdekelt** – tehát, akinek titkát a meghallgatni indítványozott személy őrzi – **felmentést adhat** a titoktartási kötelesség alól, s ekkor elhárul az akadály a tanúvallomás elől.

A hivatásbeli titkok között a törvény az orvosi titkot nevesíti, de ennek minősül a **pszichológusi titok** is.

A tanút kihallgatása előtt, ill. mielőtt a mentesség kiderül figyelmeztetni kell mentességére és a figyelmeztetést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A bíróság a megtagadás okára nézve a tanút ki is hallgathatja.

A vallomástételre kötelező határozat ellen a tanú fellebbezéssel élhet.

Dr. Schiffer András

Tudja-e Ön,

Milyen jogai vannak egy polgári perben a szakértői bizonyítással kapcsolatban?

hasznos tudnivalók a családon belüli erőszakkal összefüggő perekben foganatosított szakértői bizonyításról

Habeas Corpus Munkacsoport

www.stop-ferfioszak.hu

www.habeascorpus.hu

Készült az Európai Unió Daphne Programja, Budapest Főváros Önkormányzata, a Nemzeti Civil Alapprogram, és az Open Society Institute Budapest Foundation támogatásával

© Habeas Corpus Munkacsoport 2005.

1364 Budapest Pf.31.

info@habeascorpus.hu

<http://habeascorpus.hu>

<http://www.stop-ferfioszak.hu>

A kiadvány tartalmáért teljes egészében a Habeas Corpus Munkacsoport felelős, azért és az annak felhasználásából származó következményekért az Európai Bizottság nem felel.